

Rettspsykologi og domstolene

En sakkyndig kan i praksis avgjøre en sak. En fagpersons utsagn tillegges ofte stor vekt. Dette legger et stort ansvar på den sakkyndige, men også på retten og de andre aktørene som på ulike vis må bidra til å klarlegge kvaliteten på den sakkyndiges utredning. Når den sakkyndige utsettes for eksaminasjon i retten, er hensikten å få frem sterke og ikke minst svake sider ved den sakkyndige utredning. Dette er en måte å foreta kvalitetssikring på. Men denne metoden er utilstrekkelig. Det burde foreligge mer formelle måter for kvalitetssikring.

(...)

Viktigst er, etter min mening, at det foreligger en mulighet for ekstern kvalitetssikring av sakkyndige utredninger. Innen rettsmedisinens område foreligger det et etablert system for dette. Rettsmedisinske erklæringer skal etter loven forelegges Den Rettsmedisinske Kommisjon, og plikten til dette vil gjelde enhver erklæring som avgis av en oppnevnt psykologisk sakkyndig i en straffesak. I straffesaker er psykologenes arbeid rettsmedisin. Kommisjonen vil vurdere erklæringen, og vil kunne reagere på ulike måter overfor erklæringer som ikke holder faglig mål.

For domstoler er denne kontrollen svært viktig. På mange områder har kommisjonens innspill ført til endringer i de sakkyndiges erklæringer, og til faglig utvikling hos de sakkyndige.

Det er imidlertid et stort problem at det ikke foreligger et slikt system i sivile saker. I en barnefordelingssak vet vi at den sakkyndige erklæringen kan bli helt sentral for rettens avgjørelse. I slike saker oppnevnes det stort sett bare én sakkyndig.

(...)

Men for rettens del ville det vært stor hjelp å kunne innhente en ekstern vurdering av den sakkyndiges erklæring. En «rettspsykologisk kommisjon» ville også kunne gi positive bidrag til en faglig utvikling av psykologers arbeid som sakkyndige. Ikke minst måtte det være en trygghet og en viktig ryggdekning for den sakkyndige selv å kunne få den tilbakemeldingen og korrigeringen en slik kommisjon kunne bidra med. Også i forhold til å bygge opp legitimitet som en sakkyndig profesjon ville en slik formell kvalitetskontroll være viktig. Jeg har likevel ikke registrert at faggruppen selv har tatt initiativ for å etablere et slikt opplegg.

Dommer Tor Langbach i Tidsskriftets temanummer om rettspsykologi, mars 2003